

Andrzej Splawski

"Kräfteschulung", mit Beiträgen aus der Praxis von K. Furrer, F. Giger, V. Merz-Widmer, Olten-Freiburg im Breisgau 1977 : [recenzja]

Collectanea Theologica 49/4, 218-219

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Już sam tytuł *Exodus* może być zaskakujący. Został on wybrany przez autorów jako program dla całej serii. *Exodus* — wyjście — jest teologicznym motywem wiodącym w całej Biblii. Tak również najkrócej można określić drogę wiary każdego człowieka. Według autorów, biblijny motyw „wyjścia i wędrówki do nowego celu” określa też dobrze podstawową sytuację, w jakiej znajdują się dzieci.

Materiały do nauki religii *Exodus* są mocno zorientowane na sytuację uczniów. Aby nauczyciel i uczniowie mogli rozwinąć własną inicjatywę i aby lekcja religii była bardziej dostosowana do konkretnej sytuacji uczniów, autorzy zalecają traktować przedstawione materiały tylko jako propozycję czy też impuls. Lekcja religii jako cel ma nie tylko dostarczać informacje, ale również angażować dzieci uczuciowo. Autorzy pragną, by z pojęciem „religia i wiara” łączyła się u dzieci przyjemność, chęć stawiania pytań, myślenia, obserwowania i odkrywania. Czy autorom udało się te cele osiągnąć? Krytyczny czytelnik może ocenić sam. Najlepszą jednak odpowiedź da czas i konkretna praktyka szkolna.

Podręcznik dla dziecka na klasę II, jak również komentarz dla nauczyciela zawierają 24 tematy (nie jednostki lekcyjne). Niektóre z tych tematów mają pobudzić do refleksji nad podstawowymi czynnościami ludzkimi i prowadzić do doświadczeń religijnych (np. *To samo różnie widzimy; Uczymy się czytać obrazy; Mamy przymierza; Widzimy sercem*). Inne zajmują się problematyką ściśle religijną (np.: *Opowiadamy o Jezusie; Świętujemy Boże Narodzenie; Idziemy do kościoła*). Wreszcie trzecia grupa tematów ma za zadanie budzić doświadczenie wspólnoty (np.: *Razem współżyć; Szukać wyjścia; Być dla innych; Wspólnie rozstrzygać*).

W komentarzu dla nauczyciela każdy z 24 tematów jest opracowany w sześciu etapach czy częściach. Każdy temat rozpoczyna opis sytuacji i doświadczenia uczniów. W tej części nauczyciel otrzymuje informację, z czym ze strony uczniów musi się liczyć. Następny krok stanowią założenia teologiczne danego tematu. Trzeci polega na utworzeniu dydaktycznej struktury. Tu autorzy przedstawiają różne środki dydaktyczne zastosowane w temacie, ich funkcję i przyporządkowanie. Następnie autorzy próbują wyjaśnić cel danego tematu od strony pedagogiki religijnej. Przedostatni etap zbiera elementy, które katecheta może wykorzystać do lekcji. Tu znajdują się opowiadania, perykopy biblijne, szczegółowe wyjaśnienie i uzasadnienie poszczególnych elementów zawartych w podręczniku dla dziecka. Ostatnia część zawiera konkretne propozycje i impulsy do przeprowadzenia lekcji.

W materiałach serii *Exodus* uwzględniona jest sytuacja i środowisko dziecka w RFN. Poza tym dostosowane są one do klasy szkolnej. Oczywiście, odmienne jest położenie dziecka w naszym kraju i inaczej przebiega lekcja religii w sali parafialnej. Polskiemu katechecie może jednak seria *Exodus* dostarczyć wiele materiału do refleksji. Być może zawarte tu materiały pedagogiczno-psychologiczne pozwolą zrozumieć lepiej dziecko i jego problemy. Również bogaty zbiór środków dydaktycznych może stanowić „natchnienie” do przygotowania własnej katechezy, która będzie nie tylko interesująca i angażująca dzieci, ale pomoże pogłębić wiarę.

ks. Andrzej Spławski SJ, Warszawa-Monachium

Fritz OSER, *Kräfte-schulung. Mit Beiträgen aus der Praxis von K. Furrer, F. Giger, V. Merz-Widmer, Olten-Freiburg im Breisgau 1977, Walter-Verlag, s. 217.*

Instytut Katechetyczny w Luzernie (Szwajcaria) wydaje od szeregu lat ciekawą serię materiałów do nauki religii, tak zwane *Modelle*. Pedagog zajmujący się nauczaniem religii otrzymuje tu nie tylko konkretne wzory do przeprowadzenia lekcji, ale także bardziej teoretyczne opracowania poszczególnych

problemów. Taką teoretyczną pozycją z licznymi jednak przykładami z praktyki jest *Kräfteerschulung*. Redaktor tej książki, Fritz Oser (ur. 1937 r.), był nauczycielem w szkole. Następnie studiował muzykę, psychologię, teologię i filozofię w Bazylei, Paryżu i Zurychu. W roku 1969 został zaangażowany jako wykładowca w katolickim wydziale teologicznym w Luzernie. Od roku zaś 1974 wykłada w Instytucie Pedagogicznym Uniwersytetu w Zurychu. Jest autorem wielu pozycji z zakresu pedagogiki religijnej.

Czy interesujące przekazanie informacji i dobre opanowanie „materiału” przez uczniów mogą być celem lekcji religii? Niestety, znajomość problematyki wiary nie oznacza jeszcze, że ktoś jest wierzący. Wiedza o miłości nie jest jeszcze miłością. Również wiedza o szacunku do życia nie gwarantuje obrony słabych. Przykłady można mnożyć. Jak jednak stworzyć w klasie szkolnej atmosferę, w której Dobra Nowina mogłaby zapaść w serca uczniów i znaleźć odpowiedni wyraz na zewnątrz w działaniu? Jak dziecko otworzyć i uczynić gotowym na długą, skomplikowaną drogę wiary? Tymi problemami od strony metodycznej zajmuje się F. Oser w *Kräfteerschulung* (kształcenie mocy). Brakuje tej książce systematyki. Nie jest ona „wykończona”. Sam autor poleca ją traktować jako „notatki polowe” (*Feldnotizen*), to znaczy doświadczenia zebrane w praktyce szkolnej, które mogą i powinny być dalej rozwinięte. Rozwładze katechetów poddaje Oser tylko pewne aspekty bogatej problematyki kształcenia „mocy”, sił wewnętrznych, znajdujących swój wyraz na zewnątrz, bez których niemożliwe jest prawdziwe życie chrześcijańskie. Stwierdza, że są pewne podstawowe „moce”, na których spoczywać może późniejsza wiara. Ich rozwój, ćwiczenie poleca szczególniej trójce katechetów. Zalicza tu umiejętność postępowania z szacunkiem i tolerancją, okazywanie wdzięczności i wdzięczne postępowanie. Do grupy podstawowych „mocy” należy także zdolność proszenia i modlitwy proszącej, posiadanie zaufania do innych, zdolność współcierpienia i współodczuwania, umiejętność uwidaczniania uwielbienia i radości, wyrażania podziwu, gotowość współpracy i pokory, jak również otwartość i wolny od lęku kontakt z innymi.

Jak kształcić te „moce”? Jakimi środkami, metodami można dojść do tego celu? Po czym można poznać, że cel został osiągnięty?

Pewne wskazówki podaje Oser w części teoretycznej, przy okazji analizowania poszczególnych problemów. W każdym z rozdziałów autor przytacza przykłady lekcji kształcących „moce”. Praktycznym przykładem i ich analizie poświęcona jest jednak cała druga część książki *Kräfteerschulung*. Autorami jej są nauczyciele religii. Opisują oni przeprowadzone przez siebie lekcje jako wzór kształcenia konkretnych „mocy”. Choć nie wszystkie z tych materiałów stoją na jednakowym poziomie, trzeba przyznać, że ta część jest zbiorem ciekawych, oryginalnych pomysłów, jak można umożliwić dzieciom głębokie przeżywanie treści, które chcemy przekazać, wyzwolić w nich radość i jednocześnie kształcić, wszczepiać „moce”.

Oser ufa, iż w salach, gdzie odbywa się lekcja religii, może być „jaśniej”. Spodziewa się, że tam i ówdzie przebijie się radość i wyrazi się również zewnętrznie.

Książka, którą F. Oser wraz ze swymi współpracownikami oddaje w ręce czytelników, dostarcza obfitego materiału do refleksji nad własną działalnością katechetyczną. Może stanowić także źródło inspiracji i poszukiwania nowych rozwiązań, by dzieci pełniej skierować na drogę wiary.

ks. Andrzej Sptawski SJ, Warszawa-Monachium